

Hvordan reiser elbilister når de ikke kan kjøre i kollektivfeltet?

En undersøkelse av reisevanedata fra april til og med oktober 2024

TØI rapport 2064/2024 • Forfattere: Gøril Louise Andreassen, Alice Ciccone, Askill Harkjerr Halse, Christian Weber
• Oslo 2024 • 65 sider

Hovedfunnene er:

- Bilandelen gikk ned med 2 prosentpoeng, noe som innebærer at de fleste kilometerne reist fortsatt var med bil (61 %).
- En mindre andel av elbilistenes kjøring foregikk i rushtiden.
- Elbilistenes kjøring på strekninger med kollektivfelt i rushtiden gikk ned.

Hva av disse funnene som skyldes stengingen av kollektivfeltet og hva som skyldes sesongeffekter eller andre faktorer, kan ikke slås fast med dataene vi har.

- 11 % av elbilistene sier at de endret reisevaner etter at kollektivfeltet stengte, mot 4 % av de som kjører forbrenningsbil.
- 55 % av de som kjører elbil sier at de opplever mer kø etter at kollektivfeltet stengte.

Statens Vegvesen innførte fra 6. mai 2024 et forbud mot å kjøre elbil i kollektivfelt i Oslo og Akershus på riks- og europavegene. Vi har undersøkt hvordan elbilister i Oslo, Akershus og Drammensområdet har tilpasset seg dette forbudet.

Vi bruker detaljerte reisevanedata samlet inn med appen «Spor». Fordelen med en slik datainnhenting sammenlignet med tradisjonelle spørreundersøkelser er at vi kan studere transportvaner uten at deltagerne må huske alle reisene sine, og det krever minimal innsats fra respondentene. Dataene dekker daglige reiser fra 9. april til 1. november 2024. Vi ser på to tidsrom: på kort sikt, fra april til skoleferien starter i slutten av juni, og på litt lengre sikt, fra slutten av skoleferien i august til og med oktober 2024. Utvalget er rekruttert fra et representativt befolkningsutvalg og er personer som kjører bil minst to hverdager i uka. For perioden fra april til juni har vi et utvalg på 1093 personer med elbil og 842 personer med andre biler. For høsten er utvalget mindre, 220-341 personer med elbil og 191-276 med andre biler. I tillegg til reisevanedataene har vi to spørreundersøkelser, en i april og en i juli.

Vi undersøker hvordan elbilister reiste etter at kollektivfeltet stengte sammenlignet med før. Vi ser på andel kilometer reist med bil, andel reist i rush og distanse kjørt på strekninger med kollektivfelt i rushtiden og utenfor rush, før og etter stengingen av kollektivfeltet. Vi



sammenligner hvert utfall (for eksempel bilandel per dag) for hver person før og etter stengingen, og viser gjennomsnittlig endring i utfallet for hele utvalget.

Det er flere utforskede muligheter med disse dataene: Vi kan identifisere rutevalg (f.eks. til og fra jobb) og undersøke endringer etter tiltaket. Det er også mulig å måle om andelen kjøring i tettbygde strøk øker blant respondentene. Hastighet på strekninger med kollektivfelt kan undersøkes. Det er også relevant å se på hvilke undergrupper av elbilister som tilpasser seg mest, som for eksempel de som oppgir at de kjører bil til jobb, de med fleksibel arbeidstid eller de som rapporterer endrede reisevaner etter stengte kollektivfelt. Vi bør også undersøke hvordan stengte kollektivfelt påvirker bilhold og bilbruk på lengre sikt.